

Nr 110.

Av herr **Johansson, Johan Peter**, om anslag till allmänna fortbildningskurser för lärare vid egentliga folkskolor och småskolor.

Till anordnande och understödjande av fortbildningskurser i olika ämnen för lärare vid egentliga folkskolor och småskolor ha under en följd av år särskilda anslag blivit av riksdagen beviljade. Sålunda anvisade 1921 års riksdag på därom av Kungl. Maj:t gjord framställning 75,000 kronor till fortbildningskurser i allmänhet för nämnda lärare, och med bidrag av detta anslag anordnades eller understöddes under år 1922 icke mindre än 46 kurser, därav 25 i hembygdsundervisning, 15 i sång och talteknik, 1 i teckning, 1 i experimentell fysik, 1 i fysik och kemi, 2 i gymnastik samt 1 i fysisk fostran.

I underdåniga framställningar har skolöverstyrelsen sedermera hemställt om fortsatta anslag till liknande fortbildningskurser. Föredragande departementschefen har emellertid, under uttalande av att ifrågavarande kurser, som visserligen vore för sitt ändamål fördelaktiga, likväl icke kunde sägas vara alldeles oundgängligen nödvändiga, och de statsfinansiella förhållandena därjämte nödvändiggjorde den allra största sparsamhet med statens medel, ansett sig icke böra hos riksdagen äska anslag för berörda ändamål. På grund härav hava icke heller alltsedan år 1922 några medel för ifrågavarande fortbildningskurser blivit av riksdagen anvisade.

Vid 1925 års riksdag väcktes emellertid två motioner, i vilka hemställdes, att riksdagen ville till allmänna fortbildningskurser för lärare vid egentliga folkskolor och småskolor för budgetåret 1925—1926 anvisa ett anslag av 75,000 kronor. Med anledning av nämnda motioner uttalade riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t den 31 mars 1925, att enligt dess mening dessa kurser fyllde en så betydelsefull uppgift, att deras återupptagande snarast möjligt borde ske. Under de senaste åren hade de statsfinansiella förhållandena lagt hinder i vägen för anvisande av anslag för ändamålet, och ur samma synpunkt hade riksdagen ansett sig ej heller kunna å riksstaten för nästkommande budgetår uppföra anslag för dylika kurser, men riksdagen ville dock uttala den förhoppningen, att Kungl. Maj:t skulle finna utväg att i den statsreglering, som komme att föreläggas nästa riksdag, inrymma nödiga medel för ändamålet.

Den sålunda av riksdagen uttalade förhoppningen har emellertid icke gått i uppfyllelse. Något anslag till kurser av här ifrågavarande art finnes nämligen, trots riksdagens ovan angivna uttalande, icke upptaget å riksstaten för budgetåret 1926—1927.

Den erfarenhet, som vunnits i fråga om de hittills hållna fortbildningskurserna, har oförtydligt givit vid handen, att dessa kurser äro ägnade att på ett synnerligen verksamt sätt främja de i dem deltagande lärarnas och lärarinnornas duglighet för deras livsuppgift och att därmed göra deras arbete i skolan mera framgångsrikt och fruktbarande. Behovet av dylika kurser gör sig i alldeles särskild grad gällande just nu, då det gäller att i det praktiska skolarbetet på rätt sätt genomföra de i vissa avseenden nya grundsatser, vilka kommit till uttryck i den nya undervisningsplanen för rikets folkskolor. Att detta behov även gör sig starkt kännbart inom folkskolans lärarkår, framgår bland annat därav, att lärarna själva under de senaste åren, ehuru något understöd av statsmedel ej kunnat erhållas därtill, likväl anordnat kurser av här berörda art. Detta har i en del fall skett helt och hållet på lärarnas egen bekostnad, i andra fall med understöd av anslag från lärarnas egna sammanslutningar eller av medel, som av kommunala myndigheter eller av enskilda välvilligt ställts till förfogande för ändamålet. Sålunda anordnade Sveriges allmänna folkskolläraryörening år 1924 två fortbildningskurser, en i Göteborg i hembygdsundervisning och en i Stockholm i sång- och talteknik, av vilka den förra räknade 50 deltagare, den senare 41. Föreningens kostnader för dessa båda kurser uppgingo till 3,000 kronor. Även år 1925 anslag samma förening till två kurser, en i Visby i hembygdsundervisning med 50 deltagare och en i Västerås i teckning med 25 deltagare, ett belopp av 3,900 kronor. Därjämte lämnade föreningen samma år av medel, som från enskilt håll ställts till dess förfogande för här ifrågavarande ändamål, understöd å sammanlagt 3,700 kronor till följande fortbildningskurser: två kurser i teckning i Lund och Alingsås (den senare avsedd att hållas 1926), två kurser i hembygdsundervisning, anordnade av föreningens Södra Roslagskrets och Dalarnas småskolläraryöreförbund, två kurser i sång, anordnade av Sydvästra Upplandskretsen och Kristianstadskretsen samt en kurs i pedagogik och psykologi, anordnad av Norakretsen. För innehavande år har föreningens centralstyrelse beslutat anslå 2 250 kronor till en kurs i Ronneby i hembygdsundervisning samt 1,600 kronor till en kurs i Sollefteå i teckning. Ett flertal ansökningar om bidrag till dylika kurser hava emellertid med hänsyn till föreningens begränsade ekonomiska tillgångar, icke kunnat beviljas.

Härav framgår, att folkskolans lärarkår under de senare åren med avsevärda ekonomiska uppoffringar upprätthållit fortbildningsarbetet, ehuru den icke förmått bedriva detta i den omfattning, som varit behöfligt, samt att kurserna omfattats med det livligaste intresse av lärare och lärarinnor i landets skilda delar. Otvivelaktigt hava kurser av här ifrågavarande slag, såsom ock av riksdagen i dess ovannämnda skrivelse uttalats, en betydelsefull uppgift att fylla, och det måste anses vara av synnerligt vikt, att de snarast möjligt återupptagas i sin förutvarande omfattning.

Med stöd av det sålunda anförda får jag därför föreslå,

att riksdagen ville till allmänna fortbildningskurser för lärare vid egentliga folkskolor och småskolor för budgetåret 1926—1927 anvisa ett extra reservationsanslag av 75,000 kronor.

Stockholm den 22 januari 1926.

J. P. Johansson.
